

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82670,Witkowski-August.html>
2022-10-02, 09:14

Witkowski August

WITKOWSKI August (12 X 1854, Brody – 12 I 1913, Kraków), fizyk. Syn urzędnika bankowego (o imionach rodziców brak danych).

Kształcił się w gimnazjum w Brodach i we Lwowie. W 1872–76 odbył studia inżynierskie w Akad. Technicznej we Lwowie, a następnie przeniósł się na uniwersytet we Lwowie i studiował tam (1876–80) matematykę i fizykę. Potem wyjechał jeszcze do Berlina i do Glasgow. W Berlinie miał za mentorów sławnych uczonych, Gustava Kirchhoffa oraz Hermanna Helmholtza. Na podstawie prowadzonych tam badań napisał pracę o prądach polaryzacyjnych. W Glasgow natomiast, pod kierunkiem Williama Thomsona (późniejszego Lorda Kelvina) badał wpływ odkształceń na przewodnictwo elektryczne.

Po powrocie do Lwowa W. habilitował się w 1881 w Szkole Politechnicznej (taką nazwę przyjęła w 1877 Akad. Techniczna), jako docent kierował Katedrą Fizyki i zaczął prowadzić wykłady. Kierował także Katedrą Fizyki Wyższej Szkoły Rolniczej w Dublinach i wykładał tam, poza fizyką, także klimatologię i geografie fizyczną. W tym okresie napisał kilka ciekawych prac teoretycznych, o teorii ogniw galwanicznych, o specjalnych przypadkach ruchu cieczy i o ciepłe powstającym przy zwilżaniu ciał stałych.

Po tragicznej śmierci Z. Wróblewskiego W. otrzymał powołanie na oprion Katedrę Fizyki Doświadczalnej UJ w Krakowie. Na tym stanowisku pozostawał do końca życia. Zajął się przerwanyymi przez Wróblewskiego badaniami właściwości gazów rzeczywistych. Jego prace nad rozszerzalnością i ściślnością powietrza, zwłaszcza w niskich temperaturach, o właściwościach termodynamicznych powietrza, o rozszerzalności wodoru i in., zostały bardzo wysoko ocenione i zapewniły W. ważną pozycję w fizyce

światowej. W. wykazał w nich wysoki kunszt eksperymentalny. Był jednak nie tylko wybitnym eksperymentatorem, lecz śledził również postępy teorii fizycznych. Był jednym z pierwszych fizyków w Europie, którzy dostrzegli rewolucyjność pracy Alberta Einsteina *O elektrodynamice ciał w ruchu* (1905) i jako jeden z pierwszych w Polsce propagował teorię względności.

W. położył także wielkie zasługi dla rozwoju bazy materialnej fizyki w UJ. Zabiegał o środki dla wzbogacenia wyposażenia pracowni naukowych i zbioru przyrządów służących do pokazywania studentom doświadczeń podczas wykładów. W latach 1905–11 doprowadził do wybudowania dla Zakładu Fizycznego nowego gmachu przy ul. Gołębiej 13. Gmach ten obecnie nosi nazwę Collegium Witkowskiego.

Najtrwalszym pomnikiem, jaki pozostawił po sobie W., był wydany w Warszawie trzypięciotomowy podręcznik *Zasady fizyki* (t.1 1892, t. 2 1904, t. 3 1912). Na tym bardzo oryginalnym podręczniku wychowało się parę pokoleń fizyków.

Śródka.

A. Kisiel, B. Średniawa: *August Witkowski (1854–1913)* [w:] *Uniwersytet Jagielloński. Złota księga Wydziału Matematyki i Fizyki*, red. B. Szafirski, Kraków 2000, s. 435–445; J. Specht: *Wśród fizyków polskich*, Lwów 1938, s. 43–47.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)